

TECHNICKÉ VYBAVENÍ POČÍTAČŮ

Pojetí vyučovacího předmětu:

Obecné cíle

Předmět technické vybavení počítačů rozvíjí základní znalosti a dovednosti žáků, které získaly v rámci předmětu informační a komunikačních technologie a obzvláště mikroprocesorová technologie, do hloubky i šířky. Předmětem zájmu je hardwarová stránka počítače, a její klíčové komponenty. Žáci mají dobrou technickou povědomost o klíčových technických součástech osobního počítače, o jejich integraci do celku a získávají praktické dovednosti s výběrem, stavbou, konfigurací a údržbou počítače. V oblasti síťových technologií vykazují základní orientaci v oboru.

Charakteristika učiva

Učivo je rozloženo do dvou let vzdělávání. Ve třetím ročníku je probírán počítač a jeho klíčové periferie, ve čtvrtém ročníku jsou řešeny hardwarové aspekty periférií a jejich integrace do celků jako například vložené systémy. V rámci první části vzdělávání je největší část výuky věnována centrálnímu procesoru. Rozlišovací úroveň je od obecných principů celku postupně zvyšována k dílčím složkám procesorového systému, jako je procesor, operační paměť a vyrovnávací paměť a konkrétní RISC procesory. Síťové technologie jsou orientovány na problematiku klíčových LAN, WAN a internetových technologií v kontextu vícevrstvého systémového modelu ISO/OSI.

Pojetí výuky

Ve třetím ročníku je předmět vyučován formou tří hodin teoretické přípravy v učebně (z toho minimálně jedna hodina v učebně s připojením na internet a s projekční technikou) a jedné hodiny v počítačové učebně / laboratoři kde si žák doplní vlastní částečně vypracovaná témata pomocí otázek k vyučujícímu. Žáci mají prostor pro individualizaci výběru komponenty, na které chtějí dané téma studovat.

Cvičení jsou v plném rozsahu realizována v učebnách výpočetní techniky, které jsou vybaveny projekční technikou a připojením do lokální počítačové sítě a internetu. Cvičení jsou typicky zahajována prezentací jednoho až dvou žáků, kteří z pomoci projekční techniky informují zbytek skupiny o některém z řešených témat (procesory, grafické karty, základní desky, čipové sady, paměti, sběrnice atd.).

Mezipředmětové vztahy: informační a komunikační technologie, elektronika, základy elektrotechniky, číslicová technika, mikroprocesorová technika, programové vybavení počítačů.

Ročník	1.	2.	3.	4.	Celkem
Hodinová dotace	0	0	3	4	7

Rozpis učiva – 3. ročník

Výsledky vzdělávání a kompetence	Tematické celky	Hodinová dotace
----------------------------------	-----------------	-----------------

<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - popíše základní činnosti při běhu programu; - formuluje význam řadiče a ALU; - ukáže základní skladebnost strojové instrukce (operand, operandy); - srovnává RISC a CISC architektury; - zakresluje a popisuje princip a vlastnosti architektury von Neumann a Harvard; - vysvětlí význam a princip kompatibility; 	<p>Základní náhled na funkci počítače:</p> <ul style="list-style-type: none"> - motivace vzniku počítače, - informace ve výpočetní technice - počítačové architektury číslicových strojů - strojový kód, - řadič, - strojový cyklus, - strojová instrukce, - ALU, - RISC / CISC čipy, - architektura von Neumann a Harvardská; 	12
<ul style="list-style-type: none"> - vyhledává, srovnává a diskutuje výběr vhodných komponent základní jednotky počítače; - optimalizuje výběr procesoru z technického a bezpečnostního hlediska; - vysvětlí jak sestavit, otestovat a provést základní profylaxi počítačové sestavy; - zálohuje, přerozděluje, instaluje a klonuje pevný disk; - vyjmenuje základní komunikační rozhraní PC; - vybírá, připojuje a konfiguruje základní počítačové periferie; 	<p>Přenos a zpracování informace pomocí CPU</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnitřní komponenty počítače; - návrh počítačové sestavy, výběr a cenová / výkonnostní optimalizace; - diagnostika počítačové sestavy; - instalace operačního systému; - připojování a konfigurace základních periférií. 	16
<ul style="list-style-type: none"> - popíše problematiku kompatibility na úrovni strojového kódu, zdrojového kódu a jazyka symbolických adres; - vybavuje si význam a princip mikrokódu; - popíše princip emulace a simulace v oblasti technického vybavení; - uvede způsoby měření výkonu CPU; - orientuje se ve výkonnostních testech prováděných v počítačových časopisech; 	<p>Centrální procesorová jednotka – obecná část:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ideový popis výroby cpu; - strojový kód cílového procesoru a virtuálního procesoru; - mikrokód; - emulace a simulace; - optimalizace programu a vliv na výkon cpu; - hodnocení výkonu procesoru. 	8
<ul style="list-style-type: none"> - shrne vlastnosti a vhodnost paralelní a sériové komunikace ; - zakreslí a popisuje základní druhy komunikace více zařízení po sběrnici – přidělování sběrnice; - identifikuje základní druhy a parametry systémové sběrnice; - zakreslí blokové schéma základní desky počítače kategorie PC; - diskutuje význam, uvádí výrobce a některé příklady čipových sad; 	<p>Sběrnice</p> <ul style="list-style-type: none"> - paralelní a sériová komunikace – opakování a rozšíření problematiky; - princip a rozdělení sběrnic, hierarchie systémových sběrnic; - obvody pro přidělování sběrnice; - Front Side Bus, evoluce čipových sad a integrace do CPU; - přehled sběrnic pro připojení diskových a periferních zařízení v počítačích kategorie PC (stolní / mobilní); - čipová sada. 	6
<ul style="list-style-type: none"> - zakresluje jednobitovou bistabilní paměť a její řízení z hlediska zápisu a čtení dat v matici; - zakresluje a diskutuje význam dynamické paměti; - uvede základní parametry operační paměti; - vybere vhodnou operační paměť pro stolní počítač ; - načrtne schémata skládání pamětí do vyšších celků; - svými slovy popisuje význam paměti cache v systému; - zakresluje a srovnává jednotlivé mapovací techniky paměti cache; 	<p>Paměťový podsystém</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednobitová paměť - statická a dynamická realizace –revize znalostí; - skládání jednobitové buňky – matice, řadič, dekodér paměti; - parametry operační paměti – frekvence a latence, přehled pamětí na současném trhu; - skládání paměťových bloků do vyšších celků – za účelem 	12

<ul style="list-style-type: none"> - uvádí princip paměti write back a write through; - zakresluje a popisuje základní techniky pro uvolňování dat z paměti cache; - diskutuje souvislosti mezi virtuální pamětí a pamětí cache; 	<ul style="list-style-type: none"> navýšení šířky adres / dat / výkonu; - princip paměti cache, organizace, princip funkce - systémová cache, hierarchie paměti - write back a write through cache - základní mapovací a uvolňovací techniky; - asociativní cache; - virtuální paměť, virtuální adresa. 	
<ul style="list-style-type: none"> - diskutuje výhody a nevýhody a škálování výkonu procesoru kategorie SISD; - zakresluje princip pipeline procesoru; - charakterizuje náběhový, běhový a doběhový výkon pro jednoduché modelové případy pipeline CPU; - diskutuje problematiku nevyvážené dekompozice a riziko konfliktů při vykonávání kódu na pipeline CPU; - uvede důvody pro existenci SIMD procesorových extenzí; - vysvětlí základní způsoby vykonávání více úloh na procesoru s jedním a více jádry; 	Procesorové struktury <ul style="list-style-type: none"> - Procesory kategorie Single Instruction Single Data – opakování; - pipeline struktura (Multiple Instruction Single Data) – princip, užití, stav, trendy; - datový a skokový konflikt pipeline CPU a jejich řešení; - struktura s více datovými toky (Single Instruction Multiple Data) – princip, užití, stav, trendy; - vícejádrové procesory a víceprocesorové struktury; - multitasking – preemptivní a nepreemptivní; - symetrický a nesymetrický multiprocessing. 	12
<ul style="list-style-type: none"> - zakresluje blokové schéma procesoru Atmel ATmega; - rozliší programátorský a HW model CPU; - vyjmenuje a popisuje význam jednotlivých registrů CPU; - diskutuje souvislosti vzniku a provozu segmentace; - shrne význam sestupné a vzestupné kompatibility; - vlastními slovy popíše princip chráněného režimu, ochrany paměti; - diskutuje význam znalosti HW pro programátora v jazyku symbolických adres; 	Procesory RISC Atmel <ul style="list-style-type: none"> - systém ochrany, přepínání procesů, přerušení; - struktura, adresace, registry, obsluha přerušení, I/O komunikace, adresovací techniky (úvod); - moderní procesory firem Intel, AMD a dalších z oblasti PC – bloková schémata, princip, využití, trendy; - energeticky úsporné čipy – přehled trhu. 	24
<ul style="list-style-type: none"> - vyhledává, prezentuje a diskutuje problematiku moderních trendů v oblasti procesorů a personálních počítačů; 	Moderní trendy v oblasti stolních a mobilních procesorů a PC <ul style="list-style-type: none"> - přehled, diskuse, referáty. 	9
		99

Rozpis učiva – 4. ročník		
Výsledky vzdělávání a kompetence	Tematické celky	Hodinová dotace
Žák: <ul style="list-style-type: none"> - rozliší analogový a digitální charakter dat; - klasifikuje přenosová média používaná v oblasti počítačových sítí; - definuje základní druhy komunikací po síti; - formuluje myšlenku nelineárního zkreslení; 	Teorie přenosu informace <ul style="list-style-type: none"> - klasifikace dat; - signály; - přenosová cesta (parametry); - přenosová médium (druhy, parametry, použití); - druhy přenosu informace; - zkreslení; 	16

	<ul style="list-style-type: none"> - druhy komunikace po síti – frekvenční a časový náhled; - druhy komunikace po síti – logický náhled (unicast, broadcast, multicast); - vzorkovací teorém, zkreslení signálu, A/D a D/A převodníky; - digitální a analogový přenos hlasu. - časový multiplex, frekvenční multiplex; 	
<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady norem v oblasti sítí; - shrne význam strukturované kabeláže; - diskutuje význam systémového přístupu při studiu sítí; 	Normalizace komunikací (obecně): <ul style="list-style-type: none"> - význam a druhy normalizace; - ISO/OSI-přehled; - komunikace v kontextu ISO/OSI (rámec, datagram, paket); - TIA/EIA – přehled; - strukturovaná kabeláž; - RFC – přehled; - IANA. 	12
<ul style="list-style-type: none"> - Vyjmenuje a zakreslí druhy a vlastnosti síťových topologií; - vyvozuje závěry o jejich použitelnosti; 	Síťová topologie <ul style="list-style-type: none"> - Síť s přepínáním okruhů a paketů – algoritmus přístupu k médiu - idea; - kruhové síť Token Ring; - stochastické síť - Ethernet; - ATM síť. 	12
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí princip přepínaného ethernetu; - srovnává výhody přepínaných technologií a sběrniceového přístupu; - uvádí důvody a základní princip STP; 	Ethernet <ul style="list-style-type: none"> - Rozbočování a přepínání na druhé vrstvě ISO/OSI; - switching; - spanning tree protokol. 	8
<ul style="list-style-type: none"> - definuje význam segmentu; - navrhuje a diskutuje použití síťových prvků; - zakreslí a definuje princip IP adresy a síťové masky; - diskutuje o WIFI; - Fresnelova zóna; 	Základní síťový hardware: <ul style="list-style-type: none"> - Hub, přepínač, most, směrovač; - bezdrátový standardy třídy 802.11; - bluetooth; - síťová adresa; - maska; - CIDR standard. 	12
<ul style="list-style-type: none"> - uvádí složení vstupů a výstupů procesoru; - posuzuje elektrické vlastnosti vstupů a výstup - vysvětlí vstupně výstupní multiplex. 	Vstupy a výstupy procesoru: <ul style="list-style-type: none"> - koncept portu a jeho registry; - spínání silových prvků procesorem; - ošetření analogových a digitálních vstupů a výstupů 	12
<ul style="list-style-type: none"> - definuje význam zobrazovací jednotky; - navrhuje a diskutuje vhodnost a užití více segmentového LED znaku; - definuje princip řádkových LCD; - vysvětlí RGB princip barev. 	Grafické systémy: <ul style="list-style-type: none"> - display a jeho řadič; - led; - OLED; - grafická karta; - přenos, filtrace, uložení obrazu. 	12
diskutuje význam protokolů čtvrté vrstvy ISO/OSI modelu- definuje význam systému řízeného procesorem <ul style="list-style-type: none"> - diskutuje o RAID; - zakreslí a vysvětlí zpětnovazební smyčku; - diskutuje o existujících a reálných příkladech systémů řízených procesorem. 	Speciální a vložené systémy: <ul style="list-style-type: none"> - autopilot; - mikrovlnná trouba. - termostat 	12

<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje použití výpočetních technologií v kontextu jejich historického vývoje; - vysvětlí funkci PID regulátoru; - definuje význam rušení, hazardů, napájení; - uvádí způsob návrhu tištěných spojů; - diskutuje o zásadách rozmístění součástek; - řeší postupy při prototypování. 	Témata spojená s návrhem vloženého systému: <ul style="list-style-type: none"> - mechanické nároky; - regulace a nároky na CPU; - integrita signálu; - návrh PCB; - výroba PCB; 	16
		112

